

Beslut: 2008-11-10

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 23 juni 2008

Saken

Rätt till svenskt studiestöd för
medborgare från annat EU-land

Nämndens beslut

Nämnden finner att NN ska jämställas med svensk medborgare. Det ankommer på CSN att pröva ansökan med denna förutsättning

Nämndens beslut får enligt 6 kap. 11 § studiestödslagen inte överklagas.

Ärendet

NN, som är medborgare i Tyskland, ansökte om studiemedel för studier i juridik vid i Storbritannien under läsåret 2008/2009. NN uppgav att NN kom till Sverige i augusti 2005 tillsammans med sin mamma som är svensk medborgare. Under perioden augusti 2005 - april 2008 har NN studerat i Sverige och NN är registrerad som arbetssökande. NN:s mamma redovisar under perioden mars – juni 2008 arbete vid en skolan i Sverige under 40 timmar per vecka.

CSN avslog NN:s ansökan med motiveringen att NN inte är svensk medborgare och inte uppfyllde villkoren för studiemedel enligt bestämmelserna om grundläggande rätt till svenskt studiestöd eller enligt bestämmelserna i EG-rätten.

NN överklagade CSN:s beslut den 18 september 2008 och anförde i huvudsak följande. Under sin uppväxt har NN flyttat mellan olika länder och NN saknar helt anknytning till Tyskland. Efter att NN:s far avled flyttade NN med sin moder till Sverige. NN:s mor är svensk medborgare och ville att NN skulle få svenskt medborgarskap vid ankomsten till Sverige men det var inte möjligt. NN vill själv bli svensk medborgare. Efter studierna är NN:s önskan att återvända till Sverige och NN kommer då att ha en unik utbildning som är av stort värde i Sverige. Enligt de uppgifter som NN fått från Tyskland beviljas inte tyskt studiemedel för hela utbildningar utomlands och NN omfattas därmed inte av något lands regelsystem, men ifrågasätter om inte EG-rätten innebär att NN måste omfattas av något lands

trygghetssystem. NN anser att NN ska betraktas som svensk medborgare eller som en utländsk medborgare som har permanent uppehållsrätt.

CSN överlämnade ärendet den 30 september 2008 och anförde bl.a. följande i ett yttrande. NN kom enligt ansökan till Sverige för bosättning i augusti 2005 tillsammans med sin mamma. NN uppfyller därmed ännu inte villkoren för att få permanent uppehållsrätt i Sverige. Sedan ankomsten har NN studerat vid gymnasiet. NN:s mamma är svensk medborgare och arbetar i Sverige. Från Migrationsverket har CSN fått uppgifter om att NN har permanent uppehållstillstånd. NN redovisar inte själv något förvärvsarbete i Sverige och kan därför inte bedömas som arbetstagare enligt EG-rätten. NN:s mamma bor och arbetar i Sverige men eftersom hon är svensk medborgare kan NN inte bedömas som barn till migrerande arbetstagare enligt EG-rätten. De övriga skäl som NN tar upp i sitt överklagande påverkar inte bedömningen av rätten till svenskt studiestöd.

Med anledning av CSN:s yttrande inkom NN med en skrivelse den 13 oktober 2008 och anförde bl.a. följande. Trots att NN är tysk medborgare har NN inte varit varaktigt bosatt där sedan NN var 5 år. Efter att NN:s far, som var tysk medborgare, avlidit flyttade NN och NN:s mor från Kanada. De tillbringade då en tid i Tyskland och sökte efter annat boende i Europa.

Författningsbestämmelser

Enligt 1 kap. 4 § studiestödlagen (1999:1395) ska utländska medborgare, när det gäller rätt till studiestöd, jämföras med svenska medborgare om de på grund av anställning eller etablering som egenföretagare här i landet kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från EG-rätten.

Av 1 kap. 5 § samma lag framgår att utländska medborgare med permanent uppehållsrätt i Sverige och som kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från EG-rätten ska, när det gäller rätt till studiestöd, jämföras med svenska medborgare.

Av 3 kap. 21 § studiestödsförordningen (2000:655) framgår att studiemedel för studier utomlands, med här inte aktuellt undantag, inte får lämnas till en studerande som inte är svensk medborgare.

Av 3 a kap. 6 § utlänningslagen (2005:716) framgår att en EES-medborgare som har vistats lagligt i Sverige utan avbrott under minst fem år har permanent uppehållsrätt.

I artikel 17 EG anges följande.

1. Ett unionsmedborgarskap införs härmed. Varje person som är medborgare i en medlemsstat ska vara unionsmedborgare. Unionsmedborgarskapet ska komplettera och inte ersätta det nationella medborgarskapet.
2. Unionsmedborgarna ska ha de rättigheter och skyldigheter som föreskrivs i detta fördrag.

I artikel 18 EG anges bland annat följande.

1. Varje unionsmedborgare ska ha rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier, om inte annat följer av de begränsningar och villkor som föreskrivs i detta fördrag och i bestämmelserna om genomförandet av fördraget.

Som angetts ovan kan svenskt studiestöd lämnas till sökande som kan härleda rättigheter från EG-rätten eller EES-avtalet. Prövning enligt EG-rätten görs utifrån Rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen. Av förordningen framgår bl.a. följande. För att en utländsk medborgare ska jämföras med svensk medborgare när det gäller rätt till studiestöd krävs att han eller hon har varit arbetstagare i Sverige eller bedrivit beskattningsbar verksamhet i Sverige som egenföretagare. Arbetet eller verksamheten ska ha haft en viss varaktighet och dessutom ha varit av tillräcklig omfattning. För att den som är arbetstagare eller egenföretagare i Sverige ska kunna jämföras med svensk medborgare, krävs dessutom att de planerade studierna avser en vidareutbildning inom det egna yrkesområdet. Under vissa förutsättningar kan den som drabbats av ofrivillig arbetslöshet behålla sin ställning som arbetstagare eller egenföretagare och jämföras med svensk medborgare när det gäller en yrkesutbildning. Vidare framgår att barn till migrerande arbetstagare eller egenföretagare i Sverige ska jämföras med svenska medborgare.

Nämndens bedömning

NN är inte svensk medborgare och kan få studiemedel för de aktuella utlandsstudierna endast om NN ska jämföras med svensk medborgare.

NN kom till Sverige i augusti 2005 och har därför inte permanent uppehållsrätt. NN kan därför inte jämföras med svensk medborgare när det gäller rätt till studiestöd för studier utomlands på denna grund.

Av EG-domstolens dom den 7 juli 1992 (mål C-370/90 Singh) framgår bl.a. följande. En medborgare i en medlemsstat skulle kunna avhållas från att lämna sitt ursprungsland för att utnyttja sin rätt till fri rörlighet inom unionen om han inte, när han återvänder till den medlemsstat där han är medborgare för att utöva en verksamhet som som anställd skulle kunna åtnjuta förmåner som åtminstone motsvarar de som han har rätt till, med stöd av gemenskapsrätten, på territoriet i en annan medlemsstat. Även maka och barn ska tillerkännas samma rättigheter enligt gemenskapsrätten som de skulle ha tillerkänts om maken eller föräldern reste in och uppehöll sig på territoriet i en annan medlemsstat.

NN:s mamma är svensk medborgare och de bodde i Tyskland när de återvände till Sverige år 2005. Modern redovisar arbete i Sverige. Om hon hade rest till en annan medlemsstat inom unionen och arbetat där hade hon setts som migrerande arbetstagare och NN hade då betraktats som barn till migrerande arbetstagare. Eftersom hon ska tillerkännas denna rätt även i sitt ursprungsland finner nämnden att NN ska ses som barn till migrerande arbetstagare och därmed jämföras med svensk medborgare.

Mats Törnered

Cecilia Hedenström

Beslut har fattats av Bertil Ekholm, ordförande i nämnden, Charlotte Waas, vice ordförande, Mats Törnered, direktör, samt ledamöterna Viktor Granbom, Marie-Louise Holmberg, Margareta Lindhagen, Ulrika Lindmark och Christian Sjöstrand

Föredragande: Cecilia Hedenström

Kopia till CSN